

Βρυξέλλες, 31.5.2024
COM(2024) 366 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους
υπηκόους του Βανουάτου**

1. Εισαγωγή

Τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές (ή προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας ανά επένδυση / προγράμματα CBI, τα οποία αναφέρονται και ως «χρυσά διαβατήρια») που εφαρμόζονται από τρίτες χώρες με δικαίωμα πρόσβασης στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης, παρουσιάζουν ορισμένους δυνητικούς κινδύνους για την ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών της. Ειδικότερα, τα εν λόγω προγράμματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να παρακαμφθεί η κανονική ενωσιακή διαδικασία θεώρησης βραχείας διαμονής καθώς και η εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των ατομικών μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που αυτή συνεπάγεται, συμπεριλαμβανομένης της ενδεχόμενης αποφυγής των μέτρων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας¹. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό καθώς τα διαβατήρια που χορηγούνται στους δικαιούχους τέτοιων προγραμμάτων δεν μπορούν να διαφοροποιηθούν από άλλα κοινά διαβατήρια.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με όλες τις χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές με σκοπό την πρόληψη και τον μετριασμό πιθανών κινδύνων για την ασφάλεια της ΕΕ². Το Βανουάτου ήταν η πρώτη —και μέχρι στιγμής η μοναδική— χώρα για την οποία έχει ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, για τον λόγο αναστολής που άπτεται της δημόσιας τάξης και ασφάλειας στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 (στο εξής: κανονισμός για τις θεωρήσεις)³.

Το Βανουάτου περιλαμβάνεται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 μεταξύ των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών για διαμονή η συνολική διάρκεια της οποίας δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες εντός οποιασδήποτε περιόδου 180 ημερών. Η απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους του Βανουάτου ισχύει από τις 28 Μαΐου 2015, όταν υπογράφηκε και άρχισε να ισχύει η συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (στο εξής: συμφωνία)⁴.

¹ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2019) 12 final της 23ης Ιανουαρίου 2019], σ. 27-28.

² Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τίτλο «Εκτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης» [COM(2023) 730 final].

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39).

⁴ Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 173 της 3.7.2015, σ. 48).

Από τις 25 Μαΐου 2015, το Βανουάτου εφαρμόζει προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, με τα οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης μπορούν να αποκτήσουν εύκολα την ιθαγένεια και το διαβατήριό του Βανουάτου και, ως εκ τούτου, έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης, παρακάμπτοντας τη διαδικασία θεώρησης Σένγκεν. Η Επιτροπή άρχισε να διερευνά τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας του Βανουάτου το 2017, καθώς τα τελευταία προκάλεσαν σοβαρές ανησυχίες, μεταξύ άλλων λόγω αστοχιών κατά τον έλεγχο ασφάλειας των αιτήσεων.

Με βάση την αξιολόγηση των σχετικών δεδομένων και των πληροφοριών που συλλέχθηκαν, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα του Βανουάτου για τους επενδυτές παρουσίαζαν σοβαρές ελλείψεις και αστοχίες όσον αφορά την ασφάλεια, οι οποίες δυνητικά μπορούσαν να δημιουργήσουν κίνδυνο στην εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών της, και ενεργοποίησε τον μηχανισμό αναστολής που προβλέπεται στο άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις.

Η αναστολή διαρθρώθηκε σε τρεις φάσεις, όπως περιγράφεται κατωτέρω. Η παρούσα έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο περιγράφει λεπτομερώς τις διάφορες φάσεις του μηχανισμού αναστολής και τον διάλογο που διεξήχθη μεταξύ της Επιτροπής και του Βανουάτου. Η έκθεση υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 7 του κανονισμού για τις θεωρήσεις.

2. Φάση 1 — ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής [άρθρο 8 παράγραφος 6 στοιχείο α) του κανονισμού για τις θεωρήσεις]

Μεταξύ του 2017 και του 2021, η Επιτροπή πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων και είχε γραπτή επικοινωνία με τις αρχές του Βανουάτου με στόχο τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα προγράμματα της χώρας για χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές⁵. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες και προειδοποίησε την κυβέρνηση του Βανουάτου για το ενδεχόμενο επαναφοράς της υποχρέωσης θεώρησης. Οι ανησυχίες αυτές αφορούσαν ιδίως τα εξής:

- τον υψηλό αριθμό διαβατηρίων που εκδόθηκαν σε υπηκόους οι οποίοι διαφορετικά θα έπρεπε να υποβάλουν αίτηση θεώρησης για να ταξιδέψουν στην ΕΕ (πάνω από 10 000 μεταξύ 2015 και 2021), με πολύ χαμηλό ποσοστό απόρριψης·
- το γεγονός ότι οι αιτούντες δεν απαιτείται να έχουν προηγουμένως διαμείνει ή έστω να έχουν επισκεφθεί το Βανουάτου, καθώς η διαχείριση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων πραγματοποιείται από ειδικευμένους οργανισμούς που βρίσκονται εκτός Βανουάτου (π.χ. στο Ντουμπάι, στην Ταϊλάνδη, στη Μαλαισία κ.λπ.), όπου ο αιτών δεν χρειάζεται να έχει άμεση επαφή με τις αρχές του Βανουάτου·
- την απουσία απαίτησης για συνέντευξη με φυσική παρουσία, γεγονός που μειώνει τις δυνατότητες των αρχών του Βανουάτου να αξιολογήσουν δεόντως τον αιτούντα ή να

⁵ Όπως επεξηγείται λεπτομερώς στην πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή [COM(2022) 6 final].

επιβεβαιώσουν τις πληροφορίες που παρέχονται στην αίτηση, συμπεριλαμβανομένης της ορθότητας και της αξιοπιστίας τους:

- το γεγονός ότι τα προγράμματα διαφημίζονταν συνήθως ως τρόπος παράκαμψης της διαδικασίας χορήγησης θεωρήσεων Σένγκεν και εύκολης πρόσβασης στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης;
- το γεγονός ότι οι αιτήσεις διεκπεραιώνονταν εντός πολύ σύντομων προθεσμιών, χωρίς να καθίσταται δυνατός ο κατάλληλος έλεγχος ασφάλειας και η ορθή ανταλλαγή πληροφοριών με τη χώρα καταγωγής ή τη χώρα κύριας προηγούμενης διαμονής των αιτούντων πριν από τη χορήγηση της ιθαγένειας. Λόγω αυτού, το Βανουάτου είχε χορηγήσει ιθαγένεια σε πρόσωπα ως προς τα οποία διεξαγόταν ποινική έρευνα, μεταξύ άλλων και σε πρόσωπα που περιλαμβάνονταν στις βάσεις δεδομένων της Ιντερπόλ⁶.
- τη χαλαρή νομοθεσία σχετικά με τις αλλαγές ονόματος, καθώς οι επιτυχόντες αιτούντες ιθαγένεια ανά επένδυση μπορούν επίσης να υποβάλουν αίτηση για αλλαγή ταυτότητας.

Επιπλέον, το Βανουάτου ταξινομείται επίσης ως χώρα που δυνητικά ενέχει υψηλό κίνδυνο για την ακεραιότητα του κοινού προτύπου αναφοράς του ΟΟΣΑ, γεγονός που εγείρει υποψίες για πιθανές δραστηριότητες φοροδιαφυγής και νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες⁷.

Δεδομένου ότι οι εξηγήσεις που παρείχε το Βανουάτου στις προαναφερθείσες επικοινωνίες δεν ήταν επαρκείς για τον μετριασμό των εν λόγω ανησυχιών, η Επιτροπή αποφάσισε ότι ο αυξημένος κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και την εσωτερική ασφάλεια που συνδέεται με τους υπηκόους του Βανουάτου που έχουν λάβει την ιθαγένεια στο πλαίσιο των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές θα μπορούσε να μετριαστεί μόνο μέσω της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Για τον σκοπό αυτό, στις 12 Ιανουαρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση απόφασης του Συμβουλίου⁸ για τη μερική αναστολή της συμφωνίας απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με το Βανουάτου. Η απόφαση εγκρίθηκε από το Συμβούλιο⁹ στις 3 Μαρτίου 2022.

Παράλληλα, στις 27 Απριλίου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε εκτελεστικό κανονισμό¹⁰ ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση του **μηχανισμού αναστολής** που προβλέπεται στο άρθρο 8

⁶ Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο του 2019 η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι αιτούντες είχαν λάβει ιθαγένεια στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Βανουάτου για χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές, παρά το γεγονός ότι περιλαμβάνονταν στις βάσεις δεδομένων της Ιντερπόλ και ότι ορισμένοι αιτούντες είχαν προσκομίσει πλαστά έγγραφα (ιδίως πλαστά καθαρά ποινικά μητρώα) τα οποία οι αρχές του Βανουάτου δεν εντόπισαν.

⁷ <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>

⁸ Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή [COM(2022) 6 final].

⁹ Απόφαση (ΕΕ) 2022/366 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2022, για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 69 της 4.3.2022, σ. 105).

του κανονισμού για τις θεωρήσεις, αρχικά για περίοδο εννέα μηνών (4 Μαΐου 2022 – 3 Φεβρουαρίου 2023).

Μετά την ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής, και σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 6 τελευταίο εδάφιο του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή προέβη σε **ενισχυμένο διάλογο** με το Βανουάτου, με σκοπό τον προσδιορισμό κατάλληλων λύσεων που θα μπορούσαν να επανορθώσουν τις περιστάσεις που οδήγησαν στην προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Κατά την **εναρκτήρια συνεδρίαση** του διαλόγου, στις 12 Μαΐου 2022, η Επιτροπή εξέφρασε τη βούλησή της να εξεύρει λύση και, για τον σκοπό αυτό, πρότεινε τη διεξαγωγή μηνιαίων τεχνικών συνεδριάσεων. Τα μέρη συμφώνησαν ότι οι αρχές του Βανουάτου θα όριζαν σημείο επαφής και θα το γνωστοποιούσαν στην Επιτροπή, προκειμένου να προχωρήσουν στις επόμενες τεχνικές συνεδριάσεις. Το Βανουάτου ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με την απόφαση της κυβέρνησης της χώρας να συστήσει ειδική ομάδα για την επανεξέταση των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Συμφωνήθηκε ότι οι αρχές του Βανουάτου θα διαβίβαζαν στην Επιτροπή έκθεση προόδου που θα εκπονούσε η ειδική ομάδα.

Ωστόσο, στη συνέχεια, το Βανουάτου δεν συνεργάστηκε με εποικοδομητικό τρόπο. Το Βανουάτου συνέχισε να εφαρμόζει προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης, δεν έλαβε πληροφορίες από τις αρχές του Βανουάτου σχετικά με πιθανές νομοθετικές και μη νομοθετικές ενέργειες που αποσκοπούσαν στην επανόρθωση των περιστάσεων που οδήγησαν στην προσωρινή αναστολή.

3. Φάση 2 — παράταση της αναστολής [άρθρο 8 παράγραφος 6 στοιχείο β) του κανονισμού για τις θεωρήσεις]

Δεδομένου ότι οι περιστάσεις που οδήγησαν στην αναστολή εξακολουθούσαν να υφίστανται, η Επιτροπή εξέδωσε κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό για την **παράταση της αναστολής για περίοδο 18 μηνών, έως τις 3 Αυγούστου 2024**¹¹. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση για την πλήρη αναστολή¹² της συμφωνίας.

Κατά τη διάρκεια αυτής της δεύτερης φάσης αναστολής, η Επιτροπή συνέχισε τον διάλογο με το Βανουάτου, πραγματοποιώντας **τέσσερις συνεδριάσεις μεταξύ του Φεβρουαρίου του 2023 και του Απριλίου του 2024** και πολυάριθμες γραπτές ανταλλαγές πληροφοριών.

Η πρώτη από αυτές τις συνεδριάσεις διεξήχθη στις 15 Φεβρουαρίου 2023, οπότε το σημείο επαφής που όρισε το Βανουάτου για τον ενισχυμένο διάλογο, ο σύμβουλος εθνικής ασφάλειας

¹⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/693 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 2022, σχετικά με την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους του Βανουάτου (ΕΕ L 129 της 3.5.2022, σ. 18).

¹¹ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2023/222 της Επιτροπής, της 1ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για όλους τους υπηκόους του Βανουάτου (ΕΕ L 32 της 3.2.2023, σ. 1).

¹² Απόφαση (ΕΕ) 2022/2198 του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2022, για την εν όλω αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 292 της 11.11.2022, σ. 47).

του γραφείου του πρωθυπουργού, ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα πολιτικής και τα νομοθετικά μέτρα που έλαβε το Βανουάτου για την αντιμετώπιση των ανησυχιών της Επιτροπής και τα οποία προέβλεπαν τα εξής: νέα πρότυπα διαδικασιών για τη διαχείριση των προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένου του διορισμού νέου προϊσταμένου της υπηρεσίας ιθαγένειας· τη μείωση και τον καλύτερο έλεγχο των ιδιωτικών οργανισμών που χειρίζονται αιτήσεις ιθαγένειας, με αποτέλεσμα την άμεση ανάκληση της επαγγελματικής τους άδειας σε περίπτωση αθέμιτης πρακτικής· και σχέδιο τροποποιήσεων του νόμου περί ιθαγένειας, με το οποίο θα θεσπιζόταν μια νέα αυστηρή διαδικασία ελέγχου. Με την ευκαιρία αυτή, η Επιτροπή ζήτησε να της παρασχεθούν λεπτομερείς εξηγήσεις σχετικά με τα εν λόγω μέτρα και τον τρόπο με τον οποίο θα αντιμετώπιζαν τις περιστάσεις που οδήγησαν στην αναστολή.

Στις 4 Απριλίου 2023, το Βανουάτου υπέβαλε στην Επιτροπή τον τροποποιητικό νόμο περί ιθαγένειας, ο οποίος εγκρίθηκε στις 21 Μαρτίου 2023. Η κύρια καινοτομία που θεσπίστηκε με το νέο αυτό νομοθέτημα ήταν η αντικατάσταση των φορέων και των διαδικασιών για την εξέταση και τους ελέγχους δέουσας επιμέλειας των αιτήσεων. Ειδικότερα, η προηγούμενη επιτροπή εσωτερικού ελέγχου που διοριζόταν από τον Πρωθυπουργό αντικαταστάθηκε από τρία θεσμικά όργανα: την αστυνομία του Βανουάτου, τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών και τις υπηρεσίες μετανάστευσης του Βανουάτου. Οι εν λόγω φορείς διενεργούν τους ελέγχους, μεταξύ άλλων στις βάσεις δεδομένων της Ιντερπόλ, και υποβάλουν έκθεση στον γενικό γραμματέα της επιτροπής ιθαγένειας. Η νέα αυτή διαδικασία περιλαμβάνει την αυτόματη επιβολή απαγόρευσης σε αιτούντες των οποίων τα ονόματα αντιστοιχούν σε θετικό αποτέλεσμα αναζήτησης στη βάση δεδομένων της Ιντερπόλ, τον αποκλεισμό των αιτήσεων που υποβάλλονται από πολίτες από χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο κυρώσεων του ΟΗΕ και την παράταση της διαδικασίας ελέγχου για περίοδο 14 έως 30 ημερών κατ' ανώτατο όριο. Ωστόσο, το Βανουάτου δεν υπέβαλε κανένα συνοδευτικό έγγραφο για να εξηγήσει τις νομοθετικές αλλαγές και τον τρόπο με τον οποίο θα αντιμετώπιζαν τις περιστάσεις που οδήγησαν στην αναστολή.

Στις 13 Ιουλίου 2023 πραγματοποιήθηκε η **δεύτερη συνεδρίαση** αυτής της φάσης, κατά τη διάρκεια της οποίας η Επιτροπή εξέφρασε την ανάγκη να λάβει λεπτομερή επεξήγηση του προαναφερθέντος τροποποιητικού νόμου περί ιθαγένειας στους εκπροσώπους του Βανουάτου. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέφρασε τις ανησυχίες της σχετικά με τις νομοθετικές αλλαγές, ιδίως σε σχέση με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιούνταν για την επεξεργασία των αιτήσεων, η οποία δεν αντιμετώπιζε επαρκώς τα ζητήματα που προσδιορίστηκαν ως κίνδυνοι για την εσωτερική ασφάλεια των κρατών μελών, όπως η έλλειψη ανταλλαγής πληροφοριών με τις χώρες καταγωγής των αιτούντων σχετικά με το ποινικό μητρώο και την προέλευση των επενδυτικών κεφαλαίων.

Στις 5 Δεκεμβρίου 2023 πραγματοποιήθηκε η **τρίτη συνεδρίαση**. Το Βανουάτου εκπροσωπήθηκε από το νεοορισθέν σημείο επαφής, ήτοι τον γενικό γραμματέα της επιτροπής ιθαγένειας του Βανουάτου. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέφρασε τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι οι μεγάλοι χρόνοι ανταπόκρισης των αρχών του Βανουάτου στα αιτήματα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών επιβράδυναν τον διάλογο και υπενθύμισε την επικείμενη νόμιμη προθεσμία της 3ης Αυγούστου 2024, η οποία ορίζεται στη διαδικασία αναστολής. Ως εκ

τούτου, το Βανουάτου κλήθηκε να αξιοποιήσει τις επόμενες εβδομάδες ώστε να παράσχει τις ελλείπουσες πληροφορίες και εξηγήσεις σχετικά με τις αλλαγές πολιτικής και τις νομοθετικές αλλαγές, ώστε η Επιτροπή να ολοκληρώσει την αξιολόγησή της.

Μετά τη συνεδρίαση, στις 15 Δεκεμβρίου 2023 απεστάλη στο Βανουάτου κατάλογος συμπληρωματικών ερωτήσεων με προθεσμία ενός μηνός. Το Βανουάτου απάντησε στις εν λόγω ερωτήσεις μόλις στις 22 Μαρτίου 2024, χωρίς να καταφέρει να αντικρούσει με πειστικό τρόπο τις ανησυχίες της Επιτροπής.

Η Επιτροπή ενημέρωσε επίσης το Βανουάτου σχετικά με την προσφάτως εγκριθείσα πρόταση για την αναθεώρηση του μηχανισμού αναστολής¹³, η οποία εισάγει την εφαρμογή προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές ως νέο αυτόνομο λόγο αναστολής, καθώς και σχετικά με τη νομοθετική διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η **τέταρτη και τελευταία συνεδρίαση αυτής της φάσης** διεξήχθη στις 5 Απριλίου 2024 μεταξύ της Επιτροπής και του γενικού γραμματέα της επιτροπής ιθαγένειας του Βανουάτου. Η Επιτροπή κάλεσε το Βανουάτου να αποσαφηνίσει και να αναλύσει τις απαντήσεις που υποβλήθηκαν στις 22 Μαρτίου 2024 όσον αφορά τις διαδικασίες ελέγχου, την ανεξαρτησία των φορέων που συμμετέχουν στα προγράμματα και τον αντίκτυπο της αναστολής στις αιτήσεις ιθαγένειας το 2022 και το 2023. Οι υφιστάμενες ανησυχίες δεν αντιμετωπίστηκαν επαρκώς και αρκετές ασυνέπειες όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά και τις στατιστικές αναλύσεις των στοιχείων που είχαν παρασχεθεί προηγουμένως στην Επιτροπή παρέμειναν αναπάντητες (βλ. σημείο ii της ενότητας «Φάση 3» κατωτέρω). Στο σημείο αυτό, η Επιτροπή ενημερώθηκε από τους εκπροσώπους του Βανουάτου ότι είχαν εξαντληθεί οι δυνατότητες ανταλλαγών σε τεχνικό επίπεδο και ότι το Βανουάτου θα εξέταζε το ενδεχόμενο προσέγγισης της Επιτροπής σε πολιτικό επίπεδο.

4. Φάση 3 — Τελική αξιολόγηση της Επιτροπής και πρόταση τερματισμού της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης (άρθρο 8 παράγραφος 7 του κανονισμού για τις θεωρήσεις)

Όπως ορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφος 7 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, πριν από τη λήξη της περιόδου ισχύος της κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει **έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο** με την τελική της αξιολόγηση, η οποία μπορεί να συνοδεύεται από νομοθετική πρόταση τροποποίησης του κανονισμού προκειμένου να μεταφερθεί η μνεία της οικείας τρίτης χώρας από τον κατάλογο των χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στον κατάλογο των χωρών που υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης.

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται σύμφωνα με την απαίτηση αυτή και η τελική αξιολόγηση της Επιτροπής παρουσιάζεται λεπτομερώς κατωτέρω.

i. Οικονομική εξάρτηση από τα προγράμματα

¹³ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 όσον αφορά την αναθεώρηση του μηχανισμού αναστολής [COM(2023) 642 final].

Πριν από την αναστολή, η οικονομία του Βανουάτου βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στα έσοδα που προέρχονταν από τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές (δηλαδή 33 % των συνολικών εσόδων το 2020 και το 2021¹⁴ ή 12,3 % του ΑΕΠ το 2020 και 10,2 % το 2021). Η εισαγωγή της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης το 2022, προκάλεσε μείωση των εσόδων που εισπράχθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων κατά 27 %¹⁵, με αποτέλεσμα τα προγράμματα να αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ των εσόδων που αντιπροσώπευαν το 2021 σε όρους ΑΕΠ, δηλαδή 5,3 % το 2022 και 5,5 % το 2023.

ii. Στατιστικά στοιχεία: ληφθείσες αιτήσεις, εκδοθέντα διαβατήρια και ποσοστό απόρριψης

Τα στατιστικά στοιχεία καταδεικνύουν μεγάλο αριθμό επιτυχόντων αιτούντων, οι οποίοι, στη συντριπτική πλειονότητά τους, προέρχονται από ιθαγένειες που διαφορετικά θα υπείχαν την υποχρέωση θεώρησης για είσοδο στην ΕΕ. Στον πίνακα 1 κατωτέρω παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία που ελήφθησαν από τις αρχές του Βανουάτου σχετικά με την περίοδο 2015-2021.

Στατιστικά στοιχεία 2015-2021	
Σύνολο αιτήσεων που ελήφθησαν	14 504 μεταξύ 2015 και 2021
Συνολικός αριθμός δεκτών αιτήσεων χορήγησης ιθαγένειας	13 489 μεταξύ 2015 και 2021
Σύνολο εκδοθέντων διαβατηρίων	10 524 μεταξύ 2015 και 2021
Απορρίψεις/ανακλήσεις ιθαγένειας	1 015 (ποσοστό ~ 9,6 %) μεταξύ 2015 και 2021
Επιτυχόντες αιτούντες — κύριες ιθαγένειες	Κίνα (6 628), Νιγηρία (430), Λιβύη (292), Ιράκ (276), Συρία (276), Ρωσία (247), Λίβανος (222), Ιράν (154), Δημοκρατία της Κορέας (88), Υεμένη (74), Σουδάν (29)

Πίνακας 1: Στατιστικά στοιχεία που υπέβαλε το Βανουάτου τον Ιανουάριο του 2022 σχετικά με την περίοδο 2015-2021

Ωστόσο, υπάρχουν πολυάριθμες ασυνέπειες στα στοιχεία που υπέβαλε το Βανουάτου στην Επιτροπή με την πάροδο των ετών.

Τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των επιτυχών αιτήσεων παρουσιάζουν αποκλίσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ελήφθησαν από το Βανουάτου το 2020, ο συνολικός αριθμός των επιτυχών αιτήσεων για την περίοδο από το 2015 έως τον Αύγουστο του 2020 ήταν περίπου 4 000, ενώ τα προαναφερθέντα στατιστικά στοιχεία του 2022 καταδεικνύουν συνολικά

¹⁴ [Vanuatu: 2023 Article IV Consultation-Press Release· Staff Report· και Statement by the Executive Director for Vanuatu \(imf.org\)](#) [Βανουάτου: διαβούλευση στο πλαίσιο του άρθρου IV 2023 — δελτίο Τύπου· έκθεση αξιολόγησης και δήλωση του εκτελεστικού διευθυντή για το Βανουάτου (imf.org)], Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Έκθεση χώρας αριθ. 23/115, Μάρτιος 2023.

¹⁵ [Ο.π.](#)

περίπου 13 500 δεκτές αιτήσεις χορήγησης ιθαγένειας. Ομοίως, ο αριθμός που αναφέρθηκε το 2022 σχετικά με τις αιτήσεις που απορρίφθηκαν και ανακλήθηκαν (1 015) διαφέρει από τα προηγούμενα στατιστικά στοιχεία (που υποβλήθηκαν το 2020), από τα οποία προέκυπτε ότι ο αριθμός των αιτήσεων που απορρίφθηκαν για την περίοδο από το 2015 έως τον Αύγουστο του 2020 ήταν μόνο μία, ενώ 15 αιτήσεις χορήγησης ιθαγένειας έγιναν δεκτές και στη συνέχεια ανακλήθηκαν.

Όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία για τα έτη 2021-2023, το Βανουάτου παρείχε διαφορετικά σύνολα δεδομένων σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις. Στις 12 Ιουλίου 2023, το Βανουάτου ανέφερε ότι ο συνολικός αριθμός των αιτήσεων που ελήφθησαν το 2022 ήταν 682 και ότι ο συνολικός αριθμός των αιτήσεων που ελήφθησαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 ήταν 676. Στις 23 Οκτωβρίου 2023, το Βανουάτου υπέβαλε στοιχεία που υποδήλωναν ενδεχομένως ότι ο αριθμός των επιτυχόντων αιτούντων μειώθηκε δραστικά την τελευταία τριετία σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη: (144 το 2021, 127 το 2022, 130 το 2023). Ωστόσο, στις 23 Μαρτίου 2024, μετά το επαναλαμβανόμενο αίτημα της Επιτροπής για την παροχή σαφών και συνεπών στατιστικών στοιχείων, το Βανουάτου απέστειλε ένα ακόμη διαφορετικό σύνολο δεδομένων, στο οποίο ανέφερε ότι το 2021 ελήφθησαν συνολικά 1 072 αιτήσεις, το 2022 ελήφθησαν συνολικά 875 αιτήσεις και το 2023 ελήφθησαν συνολικά 1 113 αιτήσεις, με 4, 5 και 22 απορρίψεις αντίστοιχα.

Οι ασυνέπειες αυτές, πέραν του ότι δυσχεραίνουν την αξιολόγηση και τη σύγκριση των παρεχόμενων στοιχείων, καταδεικνύουν επίσης μια γενική **έλλειψη αξιοπιστίας της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου** των προγραμμάτων από τις αρμόδιες αρχές του Βανουάτου.

iii. Τροποποίηση του νόμου περί ιθαγένειας

Τον Μάρτιο του 2023 το Βανουάτου εισήγαγε τροποποίηση του νόμου περί ιθαγένειας¹⁶, με στόχο τον μετριασμό των κινδύνων που προσδιόρισε η Επιτροπή. Οι κυριότερες αλλαγές που εισήχθησαν είναι οι ακόλουθες:

- Ο έλεγχος των αιτήσεων και οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας διενεργούνται πλέον από τρεις φορείς: i) την αστυνομία του Βανουάτου, ii) τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και iii) τις υπηρεσίες μετανάστευσης, που αναφέρονται στον γενικό γραμματέα και αντικαθιστούν την επιτροπή εσωτερικού ελέγχου που είχε ορίσει ο πρωθυπουργός¹⁷.
- Οι αιτήσεις που υποβάλλονται από αιτούντες που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων της Ιντερπόλ απορρίπτονται.
- Η διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου που διενεργούν οι τρεις φορείς δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 14 ημέρες και, σε κάθε περίπτωση, εάν απαιτείται περισσότερος χρόνος, δεν θα πρέπει να διαρκεί περισσότερο από 30 ημέρες.

¹⁶ Τροποποίηση αριθ. 1 του 2023 του νόμου περί ιθαγένειας (CAP 112), που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας του Βανουάτου στις 21 Μαρτίου 2023.

¹⁷ Η επιτροπή εσωτερικού ελέγχου απαρτιζόταν από τον γενικό γραμματέα που ασκούσε καθήκοντα προέδρου, τον υπεύθυνο συμμόρφωσης της υπηρεσίας ιθαγένειας, τον διευθυντή των υπηρεσιών μετανάστευσης, τον προϊστάμενο διαβατηρίων, έναν νομικό της Κρατικής Νομικής Υπηρεσίας ο οποίος ορίζεται από τον γενικό εισαγγελέα και έναν αστυνομικό ο οποίος ορίζεται από τον αρχηγό της αστυνομίας.

- Οι αιτήσεις που υποβάλλονται από πολίτες χωρών «υπό περιορισμό» ή χωρών που περιλαμβάνονται σε (μη καθορισμένους) καταλόγους κυρώσεων του ΟΗΕ δεν λαμβάνονται υπόψη.
- Η προθεσμία για τη λήψη απόφασης σχετικά με τη χορήγηση ιθαγένειας από την επιτροπή ιθαγένειας ορίζεται σε τρεις μήνες.

Οι επιπτώσεις που είχαν οι αλλαγές αυτές ως προς την επανόρθωση των περιστάσεων που οδήγησαν στην αναστολή εξετάζονται στις ενότητες που ακολουθούν.

iv. Ευαίσθητες και απαγορευμένες εθνικότητες

Όπως φαίνεται στον πίνακα 1, στις χώρες καταγωγής των επιτυχόντων αιτούντων περιλαμβάνονται κυρίως χώρες των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να διαθέτουν θεώρηση για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης.

Το 2023 το Βανουάτου εισήγαγε νομοθετική αλλαγή με στόχο τον περιορισμό της δυνατότητας των υπηκόων ορισμένων χωρών να υποβάλουν αίτηση για τη χορήγηση ιθαγένειας του Βανουάτου. Ειδικότερα, ο τροποποιημένος νόμος περί ιθαγένειας ορίζει ότι η επιτροπή ιθαγένειας δεν πρέπει να κάνει δεκτή αίτηση που υποβάλλεται από κάτοικο ή υπήκοο χώρας που περιλαμβάνεται στις υπό περιορισμό χώρες που έχει καθορίσει η επιτροπή ιθαγένειας ή χώρας που περιλαμβάνεται σε μη καθορισμένο κατάλογο χωρών στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις από τα Ηνωμένα Έθνη (όπως η Υεμένη, η Συρία, το Σουδάν, η Βόρεια Κορέα και το Ιράν)¹⁸, εκτός εάν οι αιτούντες αποδείξουν ότι δεν διέμεναν στην υπό περιορισμό χώρα κατά τα τελευταία 5 έτη και προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία μόνιμης διαμονής στο εξωτερικό. Δεδομένου ότι η Ρωσία και η Λευκορωσία δεν συμπεριλαμβάνονται στους εν λόγω καταλόγους, **το Βανουάτου συνέχισε να αποδέχεται Ρώσους και Λευκορώσους αιτούντες και μετά τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας.**

v. Τέλη

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες που παρασχέθηκαν, επί του παρόντος στο Βανουάτου υπάρχουν τέσσερις διαθέσιμες επενδυτικές επιλογές¹⁹. Τα προγράμματα του Βανουάτου για χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές συγκαταλέγονται στα φθηνότερα προγράμματα του κόσμου για μεμονωμένους επενδυτές και οικογένειες (για έναν μόνο αιτούντα, τα τέλη ανέρχονται σε 130 000 USD). Τα τέλη ανά άτομο μειώνονται σημαντικά ανάλογα με τον αριθμό των αιτούντων στο πλαίσιο της ίδιας αίτησης (180 000 USD για έγγαμο ζευγάρι με δύο παιδιά).²⁰

Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, το Βανουάτου δεν επέδειξε συγκεκριμένη πρόθεση να προβεί σε αύξηση των επενδυτικών τελών ως πιθανό τρόπο μείωσης του αριθμού των ατόμων στα οποία χορηγείται ιθαγένεια.

¹⁸ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που προσκόμισαν οι αρχές του Βανουάτου για την περίοδο 2016-2021, υπήκοοι των πέντε υπό περιορισμό χωρών υπέβαλαν αίτηση και απέκτησαν την ιθαγένεια του Βανουάτου. Συρία (276), Ιράν (154), Δημοκρατία της Κορέας (88), Υεμένη (74) Σουδάν (29).

¹⁹ Πρόγραμμα στήριξης της ανάπτυξης (Development Support Program — DSP), πρόγραμμα συνεισφοράς του Βανουάτου (Vanuatu Contribution Program — VCP), πρόγραμμα μετανάστευσης για επενδύσεις κεφαλαίου (Capital Investment Immigration Plan — CIIP), πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας με την απόκτηση ακίνητης περιουσίας (Real Estate Option Program — REO).

²⁰ <https://vancitizenship.gov.vu/index.php/citizenship/fees-and-charges>

vi. Απαιτήσεις διαμονής

Δεν απαιτείται η διαμονή ή η φυσική παρουσία στο Βανουάτου πριν από τη χορήγηση της ιθαγένειας ή ακόμη και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής αίτησης. Τον Μάρτιο του 2024 το Βανουάτου ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με τις διοργανικές συζητήσεις που βρίσκονταν σε εξέλιξη με σκοπό την «αντιμετώπιση» του ζητήματος των απαιτήσεων διαμονής. Ωστόσο, δεν υποβλήθηκαν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο και το χρονοδιάγραμμα πιθανών νομοθετικών τροποποιήσεων.

vii. Διαδικασία υποβολής αίτησης

Το πρόγραμμα διαχειρίζεται η υπηρεσία ιθαγένειας, η οποία δεν αλληλεπιδρά ούτε με τους αιτούντες ούτε με τη χώρα καταγωγής. Οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές υποβάλλουν τις αιτήσεις τους μέσω εξουσιοδοτημένων **αντιπροσώπων**, οι οποίοι είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για κάθε αλληλεπίδραση με τους αιτούντες. Οι αντιπρόσωποι πρέπει να είναι πολίτες του Βανουάτου (η ιθαγένεια δεν πρέπει να έχει αποκτηθεί μέσω των προγραμμάτων για επενδυτές) και να έχουν την κύρια καταστατική έδρα τους στο Port Vila του Βανουάτου. Υπέχουν την υποχρέωση να μην πωλούν κάτω ή πάνω από την εκ του νόμου καθορισμένη τιμή και δεν αμείβονται για την εμπορία των προγραμμάτων. Το Βανουάτου υπέβαλε στην Επιτροπή κατάλογο 71 εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων. Τον Απρίλιο του 2024 ο επίσημος ιστότοπος της υπηρεσίας ιθαγένειας του Βανουάτου περιλάμβανε κατάλογο 60 εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων²¹.

Οι αντιπρόσωποι είναι επίσης υπεύθυνοι για την **εμπορία και την προώθηση** των προγραμμάτων. Οι περισσότεροι από αυτούς προωθούν τα προγράμματα του Βανουάτου στους δικτυακούς τόπους τους ως προγράμματα που επιτρέπουν την είσοδο στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης και παρέχουν ταχύτερη διαδικασία υποβολής αιτήσεων σε σύγκριση με άλλα προγράμματα, ενώ αναφέρουν ρητά τη δυνατότητα αλλαγής ονόματος μετά την απόκτηση της ιθαγένειας. Οι αντιπρόσωποι συμμετέχουν εν μέρει στην **επεξεργασία των αιτήσεων**. Διενεργούν το πρώτο στάδιο των ελέγχων δέουσας επιμέλειας των αιτήσεων πριν από την υποβολή τους στην υπηρεσία ιθαγένειας, η οποία στη συνέχεια τις διαβιβάζει στους τρεις φορείς για επαλήθευση και ελέγχους δέουσας επιμέλειας.

viii. Διαδικασίες ελέγχου

Μετά την παραλαβή των αιτήσεων από τους αντιπροσώπους, η υπηρεσία ιθαγένειας ελέγχει τα έγγραφα κάθε αιτούντος βάσει καταλόγου ελέγχου πριν από την υποβολή τους στο όργανο λήψης αποφάσεων (την επιτροπή ιθαγένειας).

Όπως προαναφέρθηκε, το Βανουάτου ενέκρινε ορισμένες νομοθετικές αλλαγές το 2023, ωστόσο δεν παρείχε ικανοποιητικά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι αλλαγές αυτές εφαρμόζονται και επαρκούν για τον μετριασμό των κινδύνων ασφάλειας των οικείων προγραμμάτων για επενδυτές. Όπως προαναφέρθηκε, οι τροποποιήσεις θεσπίζουν μια νέα διαδικασία ελέγχου με τη σύσταση μιας **επιτροπής ελέγχου** που αποτελείται από τρεις φορείς: i) την αστυνομία του Βανουάτου, ii) τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και iii) τις υπηρεσίες μετανάστευσης, που, μεταξύ άλλων, ελέγχουν τα στοιχεία των αιτούντων και τα αντιπαραβάλλουν με την Ιντερπόλ και άλλες διεθνείς βάσεις δεδομένων. Η διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου παρατείνεται επίσης από 14 σε 30 ημέρες κατ' ανώτατο όριο.

²¹ <https://vancitizenship.gov.vu/index.php/about-us/designated-agents>

Παρόλο που η νέα αυτή διαδικασία φαίνεται μεν να μετριάξει τον κίνδυνο χορήγησης της ιθαγένειας σε πρόσωπα που είναι καταχωρισμένα στις βάσεις δεδομένων της Ιντερπόλ, από την άλλη δεν περιλαμβάνει άλλα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ορθή αξιολόγηση των αιτούντων ως προς την απουσία κινδύνων για την ασφάλεια. Ειδικότερα, **δεν υπάρχουν επαρκή μέσα ώστε οι αρχές του Βανουάτου να επαληθεύουν την ορθότητα των εγγράφων που εκδίδονται από τη χώρα καταγωγής ή διαμονής του αιτούντος**, συμπεριλαμβανομένων των δελτίων ταυτότητας και του ποινικού μητρώου, δεδομένου ότι οι εν λόγω αρχές δεν ανταλλάσσουν πληροφορίες με τη χώρα καταγωγής ή διαμονής των αιτούντων.

Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, **το Βανουάτου απλώς επισήμανε τις αναφορές στις νομοθετικές αλλαγές, χωρίς να παρέχει επαρκείς συνοδευτικές εξηγήσεις και πληροφορίες σχετικά με την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της εν λόγω διαδικασίας ελέγχου**. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει αν οι εν λόγω αλλαγές έχουν μετριάσει τους κινδύνους για την ασφάλεια που επισημάνθηκαν κατά τον χρόνο της απόφασης αναστολής.

Επιπλέον, σε αντίθεση με άλλες τρίτες χώρες που εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, το Βανουάτου δεν φαίνεται να βασίζεται σε διεθνείς εταιρείες δέουσας επιμέλειας για τους ελέγχους ταυτότητας, φήμης και ασφάλειας. Αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι αρχές του Βανουάτου δεν έχουν επαφές με τις αρχές των χωρών καταγωγής των αιτούντων, καθιστά εξαιρετικά απίθανο το Βανουάτου να είναι σε θέση να αξιολογήσει διεξοδικά τη γνησιότητα και την ορθότητα των εγγράφων και των στοιχείων των αιτούντων.

ix. Αλλαγή ονόματος

Πριν από το 2021 τα άτομα που αποκτούσαν την ιθαγένεια του Βανουάτου μέσω προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές μπορούσαν στη συνέχεια να υποβάλουν αίτηση και για αλλαγή ταυτότητας στο Βανουάτου. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, το Βανουάτου ενημέρωσε την Επιτροπή ότι το 2021 τροποποιήθηκε η σχετική νομοθεσία, ήτοι ο υπ' αριθ. 28 νόμος του 2021 περί ληξιαρχείων, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1Α, ο οποίος πλέον προβλέπει ότι τα πρόσωπα που κατέχουν διπλή ιθαγένεια δεν μπορούν να καταχωρίσουν αλλαγή ονόματος στο Βανουάτου. Ωστόσο, το Βανουάτου ενημέρωσε επίσης την Επιτροπή ότι δεν τηρεί αρχεία των αλλαγών ονόματος που καταχωρίστηκαν έως το 2019, οπότε δεν μπορούσε να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των προσώπων που απέκτησαν την ιθαγένεια μέσω επένδυσης και στη συνέχεια άλλαξαν το όνομά τους, ούτε σχετικά με τυχόν επαναληπτικούς ελέγχους των εν λόγω προσώπων.

x. Επιτροπή έρευνας — επανεξέταση των διαβατηρίων που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης διαδικασίας ελέγχου

Τον Φεβρουάριο του 2023, το Βανουάτου συγκρότησε επιτροπή έρευνας στην οποία ανατέθηκε η διερεύνηση τυχόν εικαζόμενων παραπτώματων που διαπράχθηκαν κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων από τη θέσπισή τους. Τον Απρίλιο του 2024, το Βανουάτου ενημέρωσε ότι η έρευνα της εν λόγω επιτροπής βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη και ότι δεν ήταν σε θέση να παράσχει σαφή ημερομηνία για την κοινοποίηση των πορισμάτων της.

Επιπλέον, **το Βανουάτου δεν εφάρμοσε κανέναν διαρθρωτικό μηχανισμό εκ των υστέρων παρακολούθησης** για την αντιμετώπιση των πιθανών κενών ασφαλείας στην έκδοση περισσότερων από 10 000 διαβατηρίων πριν από την αλλαγή της νομοθεσίας και τη φερόμενη πιο αυστηρή διαδικασία ελέγχου ασφαλείας. Παρόλο που το Βανουάτου ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, βάσει της νομολογίας, είναι δυνατή η ανάκληση της ιθαγένειας σε περίπτωση που

αυτή έχει αποκτηθεί με απάτη ή με παράνομα μέσα, δεν έχει παράσχει πληροφορίες σχετικά με πραγματικές περιπτώσεις ανάκλησης ιθαγένειας που αποκτήθηκε μέσω των προγραμμάτων για τους επενδυτές. Παραμένει γεγονός ότι ο υφιστάμενος όγκος διαβατηρίων που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας από το 2015, υπό τους ίδιους όρους που κατέστησαν δυνατή την έκδοση διαβατηρίων σε άτομα στα οποία δεν θα έπρεπε να είχε χορηγηθεί η ιθαγένεια λόγω της καταχώρισής τους στην Ιντερπόλ καθώς και λόγω παραποιημένων αιτήσεων, εξακολουθεί να συνιστά δυνητικό κίνδυνο ή απειλή για την ασφάλεια των κρατών μελών.

5. Συμπέρασμα

Υπό το πρίσμα της ανωτέρω επικαιροποιημένης αξιολόγησης, η Επιτροπή θεωρεί ότι το Βανουάτου δεν έχει παράσχει ικανοποιητικά μέτρα επανόρθωσης των περιστάσεων που οδήγησαν στην αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Ειδικότερα, η ποιότητα των απαντήσεων στα αιτήματα της Επιτροπής και οι πολυάριθμες ασυνέπειες στα παρεχόμενα στοιχεία, καθώς και η έλλειψη επαρκών εξηγήσεων σχετικά με τη νέα νομοθεσία και την εφαρμογή της, οδήγησαν την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή των προγραμμάτων του Βανουάτου για χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές θα συνεχίσει να ενέχει σημαντικούς κινδύνους για τη δημόσια τάξη και την εσωτερική ασφάλεια των κρατών μελών, εάν οι κάτοχοι διαβατηρίων του Βανουάτου μπορούν να συνεχίζουν να ταξιδεύουν στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 7 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει τροποποίηση του εν λόγω κανονισμού, με την οποία το Βανουάτου θα μεταφερθεί από τον κατάλογο των χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στον κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης²². Προκειμένου να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ώστε να εξετάσουν την πρόταση της Επιτροπής, η Επιτροπή παρέτεινε επίσης την περίοδο αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης κατά έξι μήνες²³, έως τις 3 Φεβρουαρίου 2025.

²² Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 όσον αφορά το Βανουάτου [COM(2024) 365].

²³ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) .../... της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 όσον αφορά την παράταση της προσωρινής αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους του Βανουάτου [C(2024) 3650].